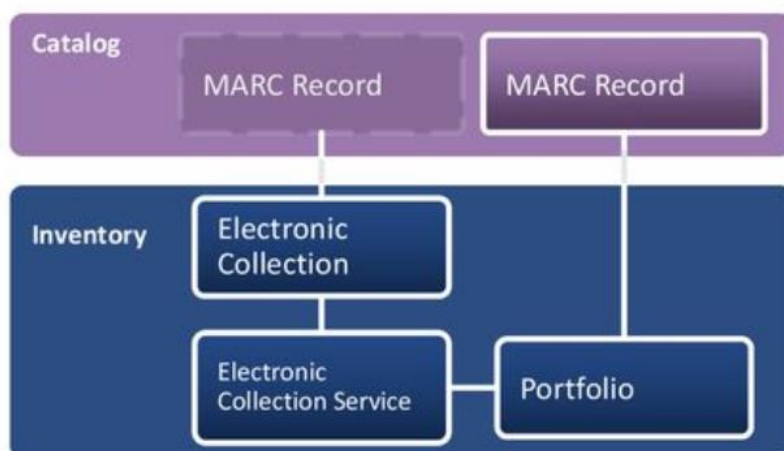

Úvod do EIZ v Almě: rychlý průvodce

Struktura EIZ v Almě

Elektronický titul = **bibliografický záznam** konkrétního dokumentu (kniha, časopis)

Elektronická kolekce **může, ale nemusí** mít svůj bibliografický záznam

Typy kolekcí:

1. *Agregační balíček*

- o Kolekce je nějakým způsobem pořízena jako jeden celek (nákup, volný zdroj, trial).
- o Informace o nákupu jsou na úrovni kolekce.

2. *Selektivní balíček*

- o Kolekce je pořízena na více částí nebo je předpoklad, že by mohl přijít další nákup z této kolekce (jednotlivé tituly).
- o Informace o nákupu jsou na úrovni jednotlivých portfolií (kolekce sama o sobě nemá přiřazenou knihovnu ani licenci).

3. *Databáze*

- o Nemá službu ani žádná portfolia. Většinou jde o databáze bibliografické, faktografické nebo s jiným než textovým obsahem (video, obrázky).
- o Může mít nějaký obsah v **centrálním indexu** (CDI) a tento obsah se pak může zobrazovat v UKAŽ. Pokud není v **CDI**, tak se v UKAŽ žádný obsah nezobrazuje a v Almě máme tuto kolekci pouze k evidenčním účelům.
- o Aby byla databáze aktivní (měla modrý domeček/hlavičky), tak musí mít svůj bibliografický záznam publikovaný v Primu (tzv. database search). Tuto funkci aktuálně nepoužíváme, ale plánujeme, že by v budoucnu mohla nahradit PEZ. Proto jsou všechny databáze označeny šedou barvou.

Balíčky vždy obsahují:

1. **Službu**, která obecně určuje, zda a jaké odkazy se objevují v UKAŽ (určuje linkování pro celou kolekci).
2. Alespoň jedno **elektronické portfolio** neboli jeden výskyt elektronického titulu v konkrétní databázi (= **jeden odkaz v UKAŽ**).
3. Každé portfolio musí mít svůj **bibliografický záznam**, na který je napojené (ten se zobrazí v UKAŽ a jsou k němu připojeny odkazy).

Lokální záznamy vs. Community Zone (CZ)

Bibliografický záznam, kolekce, služba i portfolio mohou být buď vytvořeny lokálně v naší instituci, nebo aktivovány z CZ.

Zóna vyhledávání:

 Instituce

 Komunita

Pokud chci ověřit, jestli je portfolio z CZ, vyhledávám v *elektronických portfoliích*. Pokud chci ověřit, jestli je bibliografický záznam z CZ, vyhledávám v *elektronických titulech*.

Automatické aktualizace v Almě

Existuje speciální typ balíčku, tzv. **autoholdings**. Jedná se o kolekci, která je nastavená k automatické synchronizaci s poskytovatelem. Jednou týdně si Alma stáhne na webu poskytovatele title list platný pro naši instituci a podle něj upraví kolekce. Aktuálně jsou autoholdings kolekce nastavené pro poskytovatele **Elsevier, Springer a Ovid**.

Kolekce **ProQuest Ebook Central: Perpetual, DDA and Subscription Titles** je také nastavená k automatické synchronizaci, ale synchronizuje se 1x denně. Tato databáze obsahuje 3 možnosti pořízení knih (modely nákupu): předplatné, trvalý nákup a DDA. Vše, co koupíte/předplatíte/přidáte do DDA, tak se automaticky do jednoho dne propíše do UKAŽ.
Pozor, kvůli evidenci je stále nutné nám nákupy hlásit!

Vysvětlení jednotlivých polí

Poznámka: Do Almy se zmigrovalo množství historických reliktnů z předchozích systémů. Při nejasnostech nám napište konkrétní příklad do Redmine. Děkujeme!

1) Elektronická kolekce

Pokud název obsahuje závorku, první je náš název (je vidět v UKAŽ) a za ním název z CZ.

MMS ID se liší v instituční a komunitní zóně (u nás vždy koncovka 6986).

Po zobrazení záznamu kolekce: V rámečku vpravo se po kliknutí na symbol zobrazí další informace, např. kým a kdy byla kolekce naposledy aktualizována. Nereflektuje to ale přidání nového portfolia, pouze změny přímo v záznamu kolekce.

Záložka Elektronická kolekce – popis

Interní popis obsahuje poznámky z SFX, převážně jde o typ nákupu a/nebo dodavatele. Postupně budou mizet úplně, informace se přenesou do jiných polí v Almě.

Knihovna je knihovna, která řešila pořízení zdroje, zodpovídá za reklamace a prodlužování zdroje. Pozor, selektivní balíčky zde nemají žádnou informaci (mohou obsahovat více nákupů od různých knihoven).

Záložka Obecné

Typ určuje typ kolekce (agregační balíček, selektivní balíček, databáze).

Název rozhraní je platforma, na které se zdroj nachází, pochází většinou z CKB Verde. Objevuje se ve fasetě v Almě i v pokročilém vyhledávání.

Typ přístupu nabývá hodnot „aktuální“ (předplatné) nebo „časově neomezené“ (trvalý nákup). Při migraci se ale všude vložila hodnota „aktuální“, takže zatím tato informace není relevantní pro zjišťování, zda jde o předplatné nebo trvalý nákup.

Licence obsahuje odkaz na licenční záznam. Pozor, selektivní balíčky zde nemají žádnou informaci (mohou obsahovat více nákupů s různými licencemi).

Záložka Poznámky

Poznámka k ověření obsahuje zkratku fakult/součástí, pro které je zdroj dostupný, pokud se jedná o agregační balíček.

Veřejná poznámka obsahuje jiné důležité informace pro uživatele, zobrazuje se v UKAŽ.

Záložka CDI

ID fondu CDI je označení množiny záznamů v CDI, které jsou nějakým způsobem přiřazené k této kolekci v Almě. Pozor, kolekce v CDI se nerovnají kolekcím v Almě a nereflektují, jaká portfolia máme aktivovaná -> ne vždy jsou nalezené záznamy reálně dostupné v dané kolekci! Jak si zobrazit obsah dané CDI kolekce v UKAŽ:

<https://cuni.primo.exlibrisgroup.com/discovery/search?query=any contains,ABDBF&tab=Ev>

<https://cuni.primo.exlibrisgroup.com/discovery/search?query=dbid contains,ABDBF&tab=Ev>

U *Počtu záznamů* pozor, je to počet před deduplikací, která probíhá před zobrazením v UKAŽ (tzn. toto číslo se nebude rovnat reálnému počtu záznamů v UKAŽ).

Procento pokrytí značí, jak kompletní jsou záznamy v CDI oproti záznamům v databázi jako takové. Pro kolekce, které ještě nejsou v Almě aktivované, můžeme tuto informaci zjistit v dokumentaci:

[https://knowledge.exlibrisgroup.com/Alma/Product_Documentation/010Alma_Online_Help_\(English\)/Electronic_Resource_Management/060_Alma_Single_Activation_Source_for_CDI/050CDI_Collection_Lists_for_Alma_Customers](https://knowledge.exlibrisgroup.com/Alma/Product_Documentation/010Alma_Online_Help_(English)/Electronic_Resource_Management/060_Alma_Single_Activation_Source_for_CDI/050CDI_Collection_Lists_for_Alma_Customers). Pod odkazem „CDI Collection List“ najdeme

Excelovou tabulku se všemi kolekcemi v CDI a informacemi k nim. Pozor, tabulka je hojně aktualizovaná, doporučujeme vždy stahovat aktuální verzi.

Procento pokrytí se pro uživatele reflektuje v Portálu e-zdrojů, kde více než 70% pokrytí je

označeno ikonkou .

2) Elektronická služba

Zobrazíme ji ze záložky **Dodatečné** u elektronické kolekce.

Záložka Aktivace

Stav aktivace služby určuje, jestli zdroj je nebo není aktivní, tedy jestli se budou nebo nebudou zobrazovat odkazy v UKAŽ.

Funkce *Aktivovat automaticky nová portfolia spojená se službou?* může mít dvě hodnoty:

- Pokud vyplníme Ano, Alma automaticky přidává, odebírání a aktualizuje portfolia, pokud dojde ke změně v CZ
- Pokud vyplníme Ne, Alma nepřidává nová portfolia, nicméně stávající aktualizuje a pokud dojde v CZ k jejich smazání, naše portfolio se změní na lokální a deaktivuje se (bude mít šedý domeček)

Aktivní od data + Aktivní do data umožňují automaticky vypnout nebo zapnout zdroj v daný den. Aktuálně se funkce používá výhradně pro trialy, kde je datum ukončení jisté.

Záložka Propojení

Úroveň propojení určuje nejnižší možnou úroveň členění, na kterou mohou vést odkazy z UKAŽ. Nejčastějšími hodnotami jsou Článek, Časopis, Kniha nebo Databáze. Tato informace není vidět v UKAŽ.

Pokud je v poli *Proxy povoleno* uvedené „Ano“, linkování pro tuto kolekci je nastavené přes EZproxy.

Propojení parametrů parseru jsou informace důležité pro linkování (parser = program, který generuje odkazy v UKAŽ). Užitečné jsou zejména:

- Pokud je v poli *SHIBBOLETH* uvedené „yes“, linkování pro tuto kolekci je nastavené přes Shibboleth.
- *CUSTOMER_ID* obsahuje kód UK pro danou platformu.

Záložka Portfolia

Obsahuje seznam portfolií, které se dají vyhledávat podle ISBN, ISSN nebo názvu. Je také možné je filtrovat podle toho, jestli jsou aktivní nebo ne, a podle nalinkování na CZ a exportovat do Excelu.

3) Elektronické portfolio = jeden odkaz v UKAŽ

Po kliknutí na název vidím odpovídající bibliografický záznam. Pro zobrazení informací o portfoliu musím kliknout na Zobrazit.

Záložka Obecné

Dostupnost portfolia určuje, jestli zdroj je nebo není aktivní, tedy jestli se budou nebo nebudou v UKAŽ zobrazovat odkazy pro jednotlivá portfolia.

V polích *Datum aktivace* až *Typ elektronické kolekce* vidíme informace prospané z kolekce a služby, abychom měli vše na jednom místě.

Knihovna je knihovna, která řešila pořízení zdroje, zodpovídá za reklamace a prodlužování konkrétního portfolia. Uvádí se pouze v případě, že jde o selektivní balíček.

Záložka Pokrytí

U časopisů určuje, které roky jsou dostupné. Sekce *Informace o globálním datu* obsahuje informace z CZ, které můžeme v sekci *Informace o lokálním datu* přepsat. Stejně tak pro embargo, pokud je nejnovější obsah časopisu dočasně nedostupný.

Podle informací na této záložce Primo zobrazuje nebo nezobrazuje odkazy.

Záložka Akvizice

V poli *Model veřejného přístupu* je určen počet současně pracujících uživatelů, pokud je nějakým způsobem omezen. Také se zobrazuje v Primu.

EBSCOhost Ebooks

Přístup: Upozorňujeme, že titul je dostupný pouze pro jednoho souběžného uživatele (1U)

Licence obsahuje odkaz na licenční záznam pro konkrétní portfolio. Uvádí se pouze v případě, že jde o selektivní balíček.

záložka Poznámky

Poznámka k ověření obsahuje zkratku fakult/součástí, pro které je zdroj dostupný. Uvádí se pouze v případě, že jde o selektivní balíček (a poznámku z úrovně kolekce zde v případě agregačního balíčku vidíme také).

Veřejná poznámka obsahuje jiné důležité informace pro uživatele, zobrazuje se v UKAŽ.

4) Samostatné (standalone) portfolio

Jedná se o elektronická portfolia zmigrovaná z Alephu. Je jich cca 160 000 a většinou to jsou diplomové práce nebo výjimečně z katalogizovaný trvalý nákup z Alephu (v souladu s tehdejšími platnými postupy).

Místo názvu kolekce mají **Online**, v Primu vidíme místo názvu kolekce odkaz **Zobrazit plný text**.

Evidence a licence

Evidence

Evidence v Almě probíhá formou vytváření objednávek (**PO line**), do kterých se doplňují informace z formuláře. Každá objednávka má přiřazenou jednu knihovnu. Rozlišujeme **různé typy objednávek** podle typu obsahu (kniha, časopis, databáze) a typu nákupu (trvalý nákup, předplatné). Nad objednávkami je možné dělat různé analýzy, ale vždy jsou limitovány (ne)úplností dat v Almě.

Licence

Z Verde do Almy se migrovaly všechny licenční záznamy (včetně zrušených). V Almě probíhá průběžná revize licencí. Název licence je většinou ve formě „Název nebo zkratka EIZ“ – „Zkratka fakulty“. Záznamy licencí s názvem ve tvaru „LIC123456789...“ jsou původní záznamy z Verde.

Licenční záznam:

- Shrnutí – základní přehled
- Inventář – EIZ, které mají tuto licenci
- Dodatky – dodatky k licenční smlouvě, pokud existují
- Poznámky – migrovaná data z polí licence ve Verde

UKAŽ (Primo VE)

Indexy a vyhledávání

UKAŽ vyhledává v lokálním a centrálním indexu:

- **Lokální** = Alma záznamy (naše i CZ) + externí naharvestovaný obsah z Krameria a DSpace
 - Jak poznám Alma záznam: Je-li v sekci Podrobnosti „Zdroj: Katalog knihovny“ + v sekci Odkazy link „Zobrazit zdrojový záznam“.
 - Jak poznám naharvestovaný záznam: Je-li v sekci Podrobnosti „Zdroj: Digitální repozitář UK“ nebo „Zdroj: Digitální knihovna Univerzity Karlovy“ + v sekci Odkazy link „Zobrazit zdrojový záznam“.
- **Centrální** = Central Discovery Index (CDI)
 - Většinou se jedná o záznamy článků, knih a kapitol a dalších dokumentů.
 - Alma každý den odešle do UKAŽ soubor, ve kterém je označený veškerý obsah, který máme v Almě aktivovaný. Na jeho základě UKAŽ vybere odpovídající záznamy z celého indexu a zobrazí je jako dostupné online.
 - Zpracování souboru trvá oficiálně maximálně **3 dny**.
 - Jak poznám CDI záznam: Chybí-li v sekci Odkazy link „Zobrazit zdrojový záznam“.

Naharvestované a CDI záznamy nenaleznete v Almě, jsou vyhledatelné **pouze v UKAŽ**.

Prohledávání indexů závisí na volbě **vyhledávacího profilu**:

- **Vše** = lokální + CDI (bez duplicitních záznamů knih)
- **Ve fondech UK** = Alma záznamy, které mají fyzický inventář
- **V e-zdrojích UK** = Alma záznamy, které mají elektronický inventář + externí naharvestovaný obsah + CDI

Doporučení k vyhledávání obecně

- Uvědomit si, že data jsou živá a vyvíjejí se v čase
- Důležité záznamy si uložit do svého konta
- Pro hledání tištěných knih používat vyhledávací slot *Ve fondech UK*
- UKAŽ nedokáže rozeznávat model přístupu (trvalý nákup/předplatné/DDA), všechny aktivované EIZ vyhodnocuje jako *K dispozici online*

Deduplikace a FRBRizace

Jsou dva způsoby, jak UKAŽ ovlivňuje zobrazování záznamů, a oba probíhají pouze napříč záznamy ze stejného indexu. Při deduplikaci vidíme pouze jeden záznam, metadata jsou sloučená. Při FRBRizaci vidíme více záznamů seskupených pod jeden odkaz *Zobrazit všechny verze* – to se používá především pro různá vydání jedné knihy.

Dokumentace pro zájemce o hlubší porozumění:

https://knowledge.exlibrisgroup.com/Primo/Product_Documentation/020Primo_VE/Primo

Služby

Rozlišujeme dvojí služby v UKAŽ: elektronické (sekce *Zobrazit online*) a fyzické (sekce *Půjčit si*). Pro **lokální záznamy** platí, že pokud se správně deduplikuje záznam elektronické verze dokumentu s fyzickou verzí, v deduplikovaném záznamu se zobrazí oba typy služeb. K výpočtu dostupnosti (*dokument je / není dostupný*) dochází v okamžiku vyhledávání.

Pro **centrální záznamy** platí, že dostupnost UKAŽ určí na základě souboru, který dostane od Almy, v okamžiku vyhledávání je již pro každý záznam daná. Ve chvíli otevření celého záznamu se dostupnost elektronických i fyzických služeb přepočítá. Tzn. pokud v Almě máme odpovídající dokument v tištěné verzi, v centrálním záznamu se zobrazí také tato služba.

Užitečný nástroj Show Record ID + PNX (pro zájemce)

Dokumentace:

https://knowledge.exlibrisgroup.com/Primo/Knowledge_Articles/How_to_make_the_source_record_number_display_in_Primo_search_results

Tento nástroj se hodí ve dvou případech:

- 1) Chci zjistit, z jakého indexu záznam je. To poznám podle toho, jestli Record ID začíná na „alma“ nebo na „cdi“. Pozor, naharvestované záznamy začínají také na „alma“, ale v Almě je nenajdeme.
- 2) Chci zjistit, jestli jde o deduplikovaný záznam. V případě, že ano, v PNX informacích bude pole *dedupmemberids*, které bude obsahovat MMS ID sloučených záznamů.

OpenURL

OpenURL je prolinkování z různých databází (např. Web of Science) přes UKAŽ na místo, kde se nachází plný text daného dokumentu dostupný pro UK. To zajišťují ikony , které nahradily předchozí SFX ikony a které vedou na speciální stránku v UKAŽ.

Tato stránka neobsahuje žádný záznam, pouze informace dodané „zdrojovou“ databází v URL. Díky tomu UKAŽ dokáže vyhodnotit dostupnost jakéhokoli obsahu. Pokud je obsah pro UK dostupný, nabídne odkaz.

Nejčastější uživatelské dotazy a problémy

1. Uživatel se nedaří přihlásit do UKAŽ

- Uživatel nedal nebo nemohl dát e-souhlas (může chybět adresa, mail atd.). Podle pokynů napíše k nám na ÚK UK a obratem má problém vyřešen.
- Uživatel má propadlou registraci, může ji prodloužit kdokoli s rolí pro výpůjční služby podle [návodu na Wiki](#).

2. *Uživatel se nemůže dostat k fulltextu, i když si našel, že bychom ho měli mít*

- Plný text je pravděpodobně jen pro uživatele z určité fakulty/součásti.
- V linkování/aktivaci je chyba. K nahlášení problému slouží tlačítko **Report a Problem**.
- Zdroj měl/má dočasný výpadek.
- Centrální autentizační služba má dočasný výpadek.